

HOZZÁSZÓLÁSOK

Vitális István: Az előadás közetani részét illetően megjegyzi, hogy Szabó József professzor idejében az volt a felfogás, hogy a harmadkor minden emeletében volt andezit (trachit) kitörés. Schafarik Ferenc szerint a harmadkori erupciók az alsó és felső mediterrán határán következtek be. Végül is a két felfogás között állapodtunk meg, mert az andezitek főtömege ugyan a miocénben tört ki, de pl. Recsken ismerjük az eocén-oligocén határán feltört andeziteket, Nagybánya környékén viszont a pliocén Congeria partschi szintjéig működtek az andezitvulkánok. A Noszky-Schréter stb. hármás riolittufa taglalása általában helytálló azzal a megjegyzéssel, hogy a salgótarjáni medencében a részletes szénkutatásoknál több riolittufa erupciót lehet kimutatni. Böckh Hugó idejében az erupció sorrendjében az a kémiai felfogás uralkodott, hogy a bázikustól a savanyúbb felé differenciálódik a magma, amint pl. Selmezbánya környékén szépen igazolta is, de ez a felfogás nem általánosítható. Később felmerült az a gondolat is, hogy a terciér-erupciók nyugatról keletre mind fiatalabbak lesznek és a Hargitában még a levantikumban is működtek.

A hasznosítható anyagokat illetőleg a bányavágatokból kitűnik, hogy a régi bányászok nem ismertek fáradságot, többszáz méter kutatóvágatot hajtottak meddőben, míg egy kis telért harántoltak. Gyakorlati szempontból mégis fel kell vetni a kérdést, hogy: 1. volt-e valahol rendszeres fejtés? Uglátszik ugyanis, hogy rendszeresen sehol sem dolgoztak, mindenütt csak kutatóvágatokat látunk. Legfeljebb helyenként látni 15—20 m magas, kürtöszzerű feltöréseket. 2. A 2·3—5·3 g Au/t és 85—490 g Ag/t tartalom vajjon átlag-e és milyen vastag fejtmény átlaga? 3 g/t aranytartalmú érc flotálással már művelésreméltó, ha nagy mennyiség áll rendelkezésre. Recsken pl. régebben 4·3 kg aranyat termeltek egy évben, az úsztatás bevezetésével ez a termelés felszökött évi 150—180 kg-ra. Telkibánya környékén, ügylátszik, nincsen mennyiség, nincs olyan nagy tömegű érc, mely művelésre érdemes volna. A régi feljegyzések terméсараныról is beszélnek itt, Román nevű vállalkozó is ilyenekkel kecsegtette az akkori miniszterelnököt. Dezső Rezső sem talált fejtésreméltó aranyércet, noha nagy összeget költött a kutatásokra. Mária Terézia idejében is csak jelentéktelen mennyiségű aranyat termeltek. További kutatásra a magánvállalkozást alig lehet biztatni, legfeljebb a kormányzat foglalkozhat nemesérckutatóással. Ezüsttermeléssel ilyen mennyiségek mellett nem érdemes foglalkozni.

A kaolinkutatásokra vonatkozólag Liffa Aurél az egész országra kiterjedő igen alapos munkája gyakorlati szempontból hiányos, mert nincsenek meg a segerkúp meghatározások.

A gyakorlatilag hasznosítható anyagokat a térképezések alkalmával részletesebben kellene megvizsgálni. Ez vonatkozik az itteni kvarcitokra is.

Pával-Vajna Ferenc: Telkibánya környékének ércbányászati viszonyai-
val nekem is kellett foglalkoznom, mert volt idő, amikor a Pénzügyminisztérium bányászati osztályából a mineralógus-petrografus geológusok Böckh Hugó és Papp Simon jobb állásokba mentek el s akkor még az ércbányászat dolgai is reám maradtak. Akkoriban vette meg a kincstár a recski bányát, de már Telkibányára nem került a sor, mert onnan sehogy sem tudtunk jó ércpróbákat szerezni. Csodálatos nagy, függőleges üregeket vájtak ott ki a régiek, valószínűleg a telérkeresztezések ércoszlopait, de ezt olyan gondosan utánavájták, hogy az üregek falain és a vájat végeken jóformán semmi sem maradt. Erről személyesen is meggyőződtem, mert úgy látatlanba az volt a hitem, hogyha annyi bányát nyitottak ott s akkora hányókat halmoztak fel és amellet az odavalósi aranyos ezüsből verték állítólag Mária Terézia híres tallérjait, mégis csak kellett legyen ott hasznos érc is. Én ma is azt hiszem, hogy volt, s ha érdemes volt a Kánya-hegy tetején annyi tárót használni és akkora üregeket kibányászni s ráadásul a veresvízi tárót is megcsinálni, a kettő közötti mintegy 200 méter magas feltáratlan tellérrészekben kíváncsi vagyok, hogy mi van?

Emszt Kálmán: A telkibányai ércvek vegyvizsgálata nem átlagpróbákön történt, hanem darabpróbák voltak, viszont régebbi elemzések sokkal dúsabb ércről is megemlékeznek. A segerkúp kályhát az Intézet már beszerelte, úgyhogy ilyen gyakorlati vizsgálatok is megindíthatók. Az alunit a Pálffy-tól gyűjtött három minta vizsgálata alapján nem olyan jó minőségű, mint pl. a sárospataki vagy beregszászi alunit és inkább csak mineralógiai jelentőségű.

Vitális Sándor: A nyíri kutatásoknál Dezső Rezső vállalkozó három tárót nyitattott ki, melyek több helyen elérték az ércetelért. Az itt vett átlagpróbákat Emszt Kálmán és a Weisz Manfréd-féle laboratórium vizsgálta meg, de mindegyikben egy grammnál kevesebb volt az arany, 60—80 gr az ezüst, de volt ezergrammos ezüstpróba is.

Horusitzky Ferenc: A kvarcitok technológiai vizsgálatával kapcsolatban rámutat arra, hogy az tudományos laboratóriumban nem végezhető el, hanem üzemi vizsgálatot igényel. A kvarcitoknál a tűzállóság mellett más igények is felmerülnek. A legértékesebb kvarcitkerámiai termékeknek, a szilika-téglának nemcsak tűzállónak, hanem térfogatállónak is kell lenni, ami az égetéskor beálló tridimitesedéssel, kristoballitosodással következik be. Ebből a szempontból a kvarcitok különbözőképpen viselkednek, elsősorban a tömött »cementkvarcitok« alkalmasak. Az Eperjes-Tokaji hegységben Fóny, Regécke és Sima környékén fordulnak elő az említett célra alkalmas hidrokvarcitok, amire éppen Liffa Aurél hívta fel sok évvel ezelőtt hozzászóló figyelmét.

Lóczy Lajos: Liffa Aurél összefoglaló geológiai és bányageológiai ismertetéséért nagy köszönetünket kell kifejeznünk. Az előadás folyamán fontos tektonikai kérdések merültek fel. Az erupciók korára vonatkozólag

az Eperjes—Tokaj vulkán sor hasonlít a kárpátaljai erupciókhoz. A Bükk-hegységnél az andeziterupciók csapása hirtelen É—D-i irányú lesz. F e r e n c z i I s t v á n vizsgálatai szerint a Zempléni-sziget-hegység sem a Kassai-hegységek folytatása, hanem inkább a Branyiszkói-hegység felé mutat, úgyhogy itt régi É—D-i csapású variszkusi hegységre gondolhatunk, melynek csapását a fiatal andeziterupciók is követik. Felvetődik a kérdés, lehet-e a különböző erupciós termékeket térképen szétválasztani és kitörési centrumok rögzíthetők-e?

Az 1934. évben megindult kaolinkutatások a Kereskedelmi, majd az Iparügyi Minisztérium megbízásából folytak. Akkoriban a segerkúp meghatározásokat a Technológiai Intézet végezte, de eredményeit többszörös kérésre sem kaptuk meg. Jelenleg ilyen vizsgálatokra már felszereltük a kémiai laboratóriumunkat is és amennyiben ilyen vizsgálatokra megbízást kapunk, azokat a jövőben az Intézet is el fogja tudni végezni.

Liffa Aurél: A zárszó jogán köszöni a hozzászólásokat, különösen V i t t s I s t v á n megjegyzéseit. A nagyon kevés teléranyag mellett átlagpróbák vételéről nem lehet szó. Véleménye szerint meglehetősen gyakoriak voltak a tömegkitörések, kevés erupciós centrummal. Vulkanológiai vizsgálatokkal H o f f e r A n d r á s foglalkozott.